

Sept.), idet en ved en Klasselærers Entledigelse vakant Plads befattes paa denne Maade, er saaledes i Aarets Løb Overlærernes Antal bleven forøget med 2, eller fra ialt 17 til 19 *). Ved 5 af Skolerne haves derefter 2 Overlærere, ved samtlige øvrige Skoler 1.

Hyad den øvrige Lærerbefætning angaaer, skal alene henvises til Listerne ovenfor S. 144 og 145, hvoraf vil erfares, at i Aarets Løb ialt 17 hidtil konstituerede Lærere ere blevene udnævnte til Klasselærere og 14 Kandidater igjen konstituerede i ledige eller nyoprettede Pladser, hvortil dog maa søjes 3 Studiosi, der ligeledes bleve konstituerede, nemlig G. Thorsens ved den islandske Skole, og S. L. Rielsen og C. C. C. Kern ved Metropolitan-skolen. Det hele Antal af ny tilkomne Lærere er saaledes 17, heri dog indbefattede 2 ved Sorø Skole, 1 ved den islandske Skole og 1 ved Realskolen i Aarhus, altsaa for de egentlige lærde Skoler 13, af hvilke Bejættelser kun den mindre Halvdel var foranlediget ved indtraadte Vakancer, hvorfor og det samlede Antal af de faste Lærere som den 1ste Jan. 1847 havde udgjort 107, den 1ste Jan. 1848 beløb sig til 116. Naar Sorø og Hørlufsholms Skoler, den islandske Skole og Realskolen i Aarhus regnes med, bliver det Hele Antal 149 (jfr. Arb. 1845 S. 230).

En anden vigtig Forberedelse til Reformens Gjennemførelse er Forbedringen af Skolernes Bygninger. I denne Henseende er ikke Lidet udrettet i 1847, idet ej alene den i forrige Aargang omtalte Ombygning af den for Aalborg Kathedralskole indkjøbte ny Gaard er fremmet, saa at det ny Skolehus i Foraaret 1848 har kunnet tages i Brug, men ogsaa en betydelig Udvidelse af Aarhus Skoles Bygning ved Paabygning af en anden Etage er bleven bestemt og Arbejdet paabegyndt og fremmet saaledes, at det ligeledes i 1848 er bleven fuldført. Det er derhos ved kongelige Beslutninger bestemt, at en ny Skolebygning skal opføres for Horsens Skole, et Laan udbetales til Erhvervelse af Byggeplads til en ny Bygning for Randers Skole, og en Udvidelse af Nykjøbing Skoles indre Lejligheder foretages. Endelig ere Forhandlinger førte angaaende en Udvidelse af Frederiksborg Skoles Bygning ved Tilbygning af nogle Dag Hus, hvorom dog først i 1848 den endelige Bestemmelse har kunnet tages.

Paa Direktionens allerunderdanigste Forestilling angaaende en Udvidelse af Aarhus Skoles Bygning blev ved kongl. Beslutning af 14de Maj allernaadigst bifaldet, at samme maatte gives en Udvidelse og Forandring ved Paabygning af en anden Etage i Overensstemmelse med den af Hofbygmester Etatsraad Koch affattede Tegning og de af Tommermester Schrøder optagne Overflag, dog med nogle af Skolens Forstanderskab foreslaaede Modifikationer, samt at der paa de betegnede Steder opføres et Brændes og Materialhus og en grundmuret Gymnasiebygning. Den hele for disse Arbejder kalkulerede Bekostning af indtil 16200 rb. bliver at udleve af den almindelige Skolefond saavidt dens Indtægter tilstrække, hvorhos Direktionen bemyndiges til, foreløbigen hos Sorø Akademi at optage det fornødne Laan, om hvis Tilbagebetaling bliver allernaadigst at bestemme i Forbindelse med de til tidligere Bygningsforetagender optagne lignende Laan.

— Saavel ved Horsens som ved Randers Skole vare de hidtilværende Bygninger af saa ringe Værdighed, at det maatte anses som en uafviselig Betingelse for Reformens Gjennemførelse, at de forsynedes med ny og bedre. Saa snart det ved den kongelige Bestemmelse af 13de Marts 1846 var bleven afgjort, at ingen af disse Skoler vilde blive at nedlægge, bleve derfor ogsaa strax de fornødne Underfølgelser anstillede og Forhandlinger indledeede angaaende Maaden hvorpaa og Vilkaarene hvorunder det ommeldte Savn kunde afhjælpes, hvoraf Resultatet blev, at paa begge Steder gode og hensigtsmæssige Bygninger ikke kunde erholdes uden ved Opførelse fra nyt af, hvortil meget betydelige Summer vilde udfordres. At behyrde Skolefonden paa engang med Bekostningen ved tvende saa betydelige Bygningsforetagender, og det netop paa samme Tid som meget store Summer vilde medgaae til lignende Arbejder ved andre Skoler, og fort efter at tvende særdeles bekostelige ny Skolebygninger vare opførte andetslæds, syntes betænkeligt, og da Horsens Skole havde en væsentlig Fordel i den omhandlede Henseende fremfor Randers Skole, derved at forholdsviis meget

*) I forrige Aargang S. 173 opføres vel ved Gagefordelingen 18 Overlærere, men heri var netop indbefattet den første af de ovennævnte, hvis forhøjede Gage regnedes fra 1ste Jan. 1847.

anselige Bidrag til den ny Skoles Opførelse vare tilbudne fra Byen og dens Omegn, nemlig fra Kæmmerkassen 2000 rb., fra Kirken 3000 rb., og ved en frivillig Subskription omtrent 3200 rb., medens Manders By alene havde tilbudt at skænke Byggepladsen til den ny Bygning, blev, efterat Sagen for sidstnævnte Skoles Vedkommende var bleven allerunderdanigst foredraget, under 21de Maj allernaadigst bestemt, at Opførelsen af en ny Bygning for samme skulde stilles i Bero; hvorimod ved en senere allerhøjeste Beslutning af 3die Decb. bestemtes, at der for Horsens Skole skal opføres en ny Skolebygning og Rektorbolig, med særegt Gymnastikhus, efter de derover forfattede Tegninger og Overflag for en Beføjning af indtil 35278 rb. 16 sk., foruden hvad der muligens vil medgaae til Grundens Erhvervelse og til Pilotering, saaledes at dertil først anvendes de af Byens Kæmmer- og Kirkekasse tilbudne 5000 rb. og hvad der ved den aabnede Subskription maatte indkomme, samt hvad den nuværende Bygning ved Salg maatte indbringe, og iøvrigt Beføjningen udredes af den almindelige Skolefonds Overflud. Pladsen til Bygningen er endnu ikke bestemt, men Valget stillet mellem den saakaldte Palæbygning, jaafremt denne maatte vorde allernaadigst overladt i dette Djemed (og da til Nedrivning), og en Plads i Høspitalets Have, hvilken rimeligvis vil kunne erholdes for et Par tusinde Daler, men hvor Pilotering vil blive nødvendig.

— Som Bidrag til Opførelse af en ny Skolebygning for Randers Skole, havde Menighedsbestyrelsen allerede tidligere tilbudt at skænke Grunden, paa det Sted som ansaaes for det eneste hensigtsmæssige til saadan Bygning, nemlig i Kjøbmand Lassens Loft i Vestergade, hvis Ejer var villig til at overlade 4000 □ Alen — hvilket da antoges tilstrækkeligt — for en Pris af 60 sk. pr. □ Alen eller ialt 2500 rb. Da det senere fandtes nødvendigt at have et større Areal, nemlig 5625 □ Al., fandtes Byen ogsaa villig til at erhverve dette, som kunde erholdes paa samme Vilkaar, dog under Betingelse af at Kjøbesummen maatte forestydes som Laan af den almindelige Skolefond mod Tilbagebetaling ved aarlig Afdrag; og paa Direktionens Foreskilling blev Den derefter under 3die Decb. allernaadigst bemyndiget til at træffe Overenskomst med Kommunalbestyrelsen i Manders om Erhvervelse af fornævnte Byggeplads, saaledes at der af den almindelige Skolefond i den foreslaaende Decbr. Termin udbetales et Laan af 3515 rb., hvilket bliver at forrente og afbetale med 6 Procent aarlig i 28 paa hinanden følgende Aar.

— Ved **Tyfkjøbing Skole** kunde vel have den fornødne Plads til de efter Refor- mens Gjennemførelse fornødne 7 Klasseværelser, men dog ikke uden at enten den store og skønne Solennitetsaal skulde indtages og omdannes til Klasser, eller og tre andre Værelser, som hidtil vare benyttede dels til Bibliothek og Arkiv, dels til Studereværelse for Rektoren — hvis Lejlighed i den nederste Etage var noget indskrænket — skulde dertil anvendes, hvorved det da vilde blive nødvendigt paa anden Maade at tilvejebringe Plads til Bibliotheket og øvrige Samlinger og at skaffe Rektoren Erstatning. Efterat forskellige Planer til en ny Omdannelse af Husrummet vare foreslaaede og overvejede, enedes man fra alle Sider om at ansee det for rigtigst og hensigtsmæssigst, at indtage de sidstnævnte Værelser til Klasser og i deres Sted at tilvejebringe det fornødne Rum til Samlingerne og til Benyttelse for Rektoren, som hermed erklærede sig tilfreds, ved i Mansardetagen at indrette en Lejlighed af 4 gode og rummelige Værelser med Korridor, hvorved den hele Beføjning var anslaaet til 2700 rb. 90 sk. Paa Direktionens i Overensstemmelse hermed nedlagte allerunderdanigste Foreskilling, blev det derefter under 5te Novb. allernaadigst bifaldet, at den ommeldte Bygningsforandring foretages for den anførte Sum af den almindelige Skolefonds forventede Overflud for 1847. Paa Grund af den fremrykkede Aarstid kunde Bygningsarbejdet dog ikke paabegyndes før end i Foraaret 1848.

Af Skolens Program til Hovedexamen i Juli 1848 sees vel at Bygningsarbejdet har været i Gang, men om dets Fuldførelse meddeles ikke nogenstuehelst Oplysning.

Af **Frederiksberg Skoles** Rektor blev allerede i Oktober 1847 andraget paa at denne Skole fra Efteraaret 1848 maatte indtræde blandt de udvidede Skolers Tal, saaledes at de dertil modne Disciple da underkastede sig den fuldstændige Afgangseramens første Del (dog med Fritagelse for Naturhistorie), og derefter den 7de Klasse for dem oprettedes. Den hertil fornødne Udvidelse af den indre Lejlighed antoges at kunne med forholdsvis temmelig ringe Beføjning tilvejebringes ved at indrette tvende ny Værelser paa Skolebygningens Loft. Da imidlertid denne Udvidelsesmaade af Høfbygmester Etatsraad Koch, efter foretaget Underfølgelse paa Stedet, ansaaes for mindre hensigtsmæssig, hvorimod han foreslog en Udvi-

delse af Bygningen ved en Tilbygning af $13\frac{1}{2}$ Alens Længde og 17 Alens Dybde, hvilket vilde medføre en Bekostning af 5440 rb. 16 ft., men hvorved vilde vindes 2 gode Værelser i hver Etage, dels til Læseværelser, dels til de videnskabelige Samlinger, indleiede Direktionen, som antog at denne Plan i Et og Alt burde gives Fortrinet for den af Rektoren foreslaaede, Forhandlinger med det kongl. Rentekammer om at en saadan Bygningsudvidelse maatte foretages for den kongelige Kasses Regning, paa hvis Bekostning Skolebygningen i sin Tid er bleven opført*) vedligeholdes. Rentekammeret fandt sig imidlertid ikke foranlediget til allerunderdanigst at anbefale Udførelsen af dette Bygningsarbejde for den kongelige Kasses Regning, hvorimod Undervisningsministeriet i April 1848 har beordret Hofbygmesteren til at foranstalte det Fornødne til Bygningsarbejdets snarest mulige Paa- begyndelse, overensstemmende med den af ham udkastede Plan, ligesom Samme har bifaldet Rektorens Forslag om Skolens Udvidelse til Efteraaret 1848.

— Ifølge heraf kan saaledes nu Reformen anses som fuldstændig gennemført i 4, og naar Sorø Skole regnes med (jfr oven S. 194) i 5 af de lærde Skoler. Ved de tre først udvidede Skoler blev Afgangseramen i September 1847 foretaget saaledes, at ved Kjøbenhavn og Odense Skoler for første Gang holdtes den fuldstændige Afgangseramens første Del, ved Odense Skole tillige den ufuldstændige Afgangseramen med 7, og ved Kolding Skole alene den sidstnævnte Examen med 1 Discipel, hvilke 8 Afs- gangere derefter, saaledes som ovenfor anført, bleve immatrikulerede ved Universitetet. Som Examenskommissærer fungerede Professorene Konferentsraad Ørsted, Madvig og Belschov.

Ved i forr. Aarg. at berette om den kongelige Beslutning af 24de Juni 1846, hvorved bestemtes at visse private Realskoler skulde henlægges under Direktionens Ressort, har Aarbogen (S. 24 f.) berørt, at en til denne Klasse hørende ny Realskole var bleven oprettet i Vordingborg i den der nedlagte Lærdoms-skoles Sted og tilligemed den tidligere i Helsingør i den derværende Latinskoles Sted oprettede større Realskole overgaaet under Direktionens Overbestyrelse. Disse to Skoler vare i Virkeligheden de eneste hvormed, som Ifølge af hin Bestemmelse, dette forinden Direktionens Opløsning var bleven iværksat.

Ungaaende den ommeldte ny Skole skal her meddeles følgende korte Underretning. Efterat det ved Hjælp af de Menigdommen overladte Andele af den nedlagte Skoles Ind- tagter og ved et af samme vedtaget aarligt Bidrag af 300 rb. af Kammertkassen var bleven muligt at indrette en Skole som nogenlunde vilde kunne hævde sin Rang som en højere Skole, blev Direktionen, efter derom nedlagt allerunderdanigst Forestilling, under 22de Januar allernaadigst bemyndiget til at oprette en videnskabelig Realskole i Vordingborg istedet- for den nedlagte lærde Skole sammesteds, overensstemmende med det af Kjøbstadens Menig- bestyrelse desangaaende fremsatte Forslag, samt til at approbere Planen for Skolen og til efter derom modtaget Indstilling fra Menigbestyrelsen at udnævne de tre faste Lærere ved samme.

Af den af Direktionen i Henhold hertil approberede Plan for Skolen ere følgende de væsentlige Grundtræk. Skolens Formaal skal være, at bibringe sine Disciple en saadan almindelig intellektuel og moralsk Dannelse som maa anses fornøden for ethvert ophøjt Medlem af Borgersamfundet, og ved Siden deraf at tjene som Forberedelse til de udvidede lærde Skolers højere Mellemklasser. Skolen har 3 Klasser, i den nederste af hvilke Di- sciple kunne optages naar de have fyldt det 8de Aar. Undervisningsgenstandene ere: Dansk, Lyst, Fransk, Engelsk, Religion og Bibelhistorie, Arithmetik, Geometri, Naturhistorie og Naturlære, Historie, Geografi, Skrivning, Tegning, samt Sang og Gymnastik, hvorhos i den øverste Klasse gives Undervisning i Latin for de Disciple der attraae dette, med for- højet Betaling og i Timer udenfor den sædvanlige Skoletid. — Skolepengene ere i de to nederste Klasser 21 rb., i den øverste 36 rb. aarlig, samt desuden for dem der ønske Latinundervisning 12 rb. aarlig, og derhos endvidere i Lys- og Brændpenge 4 rb. om Aaret. — Skoleaaret begynder den 1ste Septb. Hovedexamen holdes kort før Sommer- ferien, der gives i 3 Uger i August Maaned; Halvaarsexamen holdes i Slutningen af Februar. — Skolen har tre faste Lærere. Den første, som har Prædikat af Overlærer, er tillige Skolens Bestyrer. De antages alle, efter Forslag af Menigbestyrelsen, af Direktionen

*) Som bekendt i Aarene 1833 og 36 efter den den ældre Bygning i 1834 overgaaede Ildbrand.

paa et Aars Opfølgelse. Lærere antages af Overlæreren paa Direktionens Approbation. Lønningerne ansættes, for Overlæreren til 600 rb., for den anden Lærer til 400, for den tredje til 350 rb. aarlig, hvortil for dem alle kommer Emolument af fri Bolig, dog for de to underordnede kun til en Ugifts Fornødenhed; derhos bliver, forsaavidt Disciplenes Antal overstiger 24, de to Trediedele af Skolepengene for det overskydende Antal at tillægge de faste Lærere til Forøgelse af deres faste Løn og at dele imellem dem efter Forholdet af denne.

Skolens Indtægter ere, med Indbegreb af de ovennævnte 300 rb. af Kammertasken, anslaaede til 1783 rb. 66 st. aarlig. Den hele økonomiske Bestyrelse fores af Menigbestyrelsen under Direktionens Overtilsyn, til hvilken sidste derimod Bestyreren har at indsende alle Beretninger om Undervisningens Fremgang og Skolens indre Forholde, og som kan staaer til Ansvar for sin Embedsførelse i det Hele. Uagtet Menigbestyrelsen saaledes ikke er at ansee som Bestyrerens Foresatte, skal denne dog indtrømme samme, eller de Mænd som den dertil maatte udvæne, saavel som Byens Sognepræst, Afgang til at kjende Undervisningens Fremgang og Skolens indre Forholde, og skal det være Menigbestyrelsen tilligemed Præsten forbeholdt, for Direktionen at andrage eller paatale hvad Mangler den maatte finde.

Overensstemmende med denne Plan, og efterat Direktionen under 1ste Maj havde udnavnt forhenværende Adjunkt ved den neblagte Lærdoms-skole i Næstved C. U. Hjort (hidtil Bestyrer af en Realskole i Næstved) til Overlærer og Bestyrer, og Kand. Theol. S. E. Seidelin og Kand. Philos. C. Thomsen til anden og tredje Lærer, er Skolen den 1ste Juni traadt i Virksomhed med et Antal af 13 Disciple, fordelte i 2 Klasser, og havde den 1ste Sept. 14 Disciple i 3 Klasser.

Da de sædvanlige Overfigter over det lærde Skolevæsens husholdelige Forsætning til Dato endnu ikke ere udarbejdede, kan denne gang i saa Henseende ikke videre ophyses, end at den almindelige Skolefond, som ved Udgangen af 1846 (se forr. Aarg. S. 204) havde haft i rentebærende Formue 122787 rb. 73 st. og ikkerentebærende 30658 rb. 42½ st. d. 31. Decb. ejede rentebærende . 145804 — 47 — og — 24470 — 45 —

altsaa Forøgelse 23016 rb. 70 st., Formindsfølse . . 6187 rb. 93½ st. eller i det Hele en Forøgelse af 16828 rb. 72½ st.

Den ansførte rentebærende Formue bestod i følgende:

Prioritets- og andre Obligationer	102700 rb. „ st.
Kongelige Obligationer	14100 — „ -
Obligation fra Brugslærestalten	4068 — 3 -
Engelske 3 Proc. Obligationer, L. St. 1500, i sin Tid indkjøbte for	12036 — 44 -
Banfatier	12900 — „ -

de ovenansførte 145804 rb. 47 st.

Ved den i forr. Aarg. meddelte Beretning om Reorganisationen af det højere Skolevæsen paa Island er ansført, at det angaaende den Dannelsesanstalt for vordende Gejstlige som var paatakt at skulle sættes i Forbindelse med Skolen, blev efter Direktionens Forslag allernaadigst bestemt, at det dermed skulde beroe indtil Direktionen, efter det første Skoleaars Udlob, kunde see sig istand til at nedlægge nærmere allerunderdanigst Forslag angaaende bemeldte Anstalt; hvorhos dog er anthydet, at Anstalten desuagtet er traadt i Virksomhed endnu i 1847. (Se forr. Aarg. S. 193—95). Derom skal nu her følgende Oplysninger meddeles.

Det havde allerede tidligt været det islandske lærde Skolevæsens Opgave, ikke alene at forberede de Disciple som agtedes optagne som akademiske Borgere ved Kjøbenhavns Universitet, for her at kunne studere til en af de anordnede Embedseramina, men ogsaa tillige at være en Dannelsesanstalt for den store Del af Landets Præster som ikke studere ved Universitetet, men som umiddelbart efter fuldbendt Skolekurjus gives Afgang til at ansættes i de fleste islandske Præsteskald. Saaledes bestemmes i Reskript af 3die Maj 1743, at de med Islands daværende to Bispestole forbundne to latinske Skoler i Holum og Skal-

holt „fulle agtes som et seminarium ecclesiae der paa Landet, hvor stedse skal underholdes saadanne Docentes og Discentes, at derfra altid kan havees saa duelige Personer, at dem geistlige Embeder kan betroes“, og denne Bestemmelse er siden, efterat den Høllandske Skole (og Bispestol) i 1801 var forenet med den Skalhøllandske, og denne omstodt bleven forlagt til Bessestads, gaet over paa denne Landets eneste Skole, der i dette sit dobbelte Djemed vedblev at virke indtil den i Efteraaret 1846 foretagne Reorganisation og Forflyttelse til Rejkavig.

Vel blev det ved Reskriptet af 1743 foreskrevet, at de fra Skolen Dimitterede skulde, forinden de kunde ansættes i Præstekald, i nogen Tid have øvet sig under en Præsids Opsyn og Anførsel i Prædiken, Katekisering og andre Embedsforretninger, og at de, foruden ved Dimissionen at have holdt en Prøveprædiken, skulde for Bisoppen eller Provsten i det Selskab hvori de opholdt sig underkaste sig en Examen; men ligesom denne Dvælselse kjendeligen kun gik ud paa at forskaffe den praktiske Duellighed, saaledes var Examinationen kun beregnet paa at betrygge imod, at de efter Udgangen af Skolen skulde have glemt det der lærte. Og hvor ubetydelig denne Lærdom maa have været, kan allerede skjønnes deraf, at den theologiske Dannelse som de fra Skolen dimitterede Candidati Ministerii havde erholdt, ikkun bestod i den samme Undervisning i Theologia thetica, catechetica og morali, som i de danske og norske lærde Skoler meddeltes, og at der, naar de blot efter denne Maalestok befandtes at have god Grund in Theologicis og Biblicis, ikke fordreedes mere end at de skulde være nogenlunde færdige i de af Disciplene fordrede Sprog og Videnskaber eller i de fleste af dem.

Naar det nu betænkes, at det fulde Maal af den tidligere meddelte Skoleundervisning paa Island var saa lidet fyldstgjørende, at den end ikke har kunnet præstere hvad der i de lærde Skoler i Danmark hidtil blev fordret, men at det blev nødvendigt ved en Del Eftergivelse i det Foreskrevne at nedsætte Fordringerne ved Examen Artium for de islandiske Dimissioner som til denne havde indstillet sig fra Skolen i Bessestads, og at det ikke sjelden var Tilfældet, at Nogle af disse, efter at have gjort et forgjæves Forsøg paa Studium ved Universitetet, senere gik tilbage til Island og, paa Grund af deres tidligere erholdte Skoleundervisning, der bleve anbragte i Præstekald, saa vil det være let forklarligt, naar der rejste sig almindelige Klager over at Størstedelen af den islandiske Geistlighed bestod af udbannede, uoplyste og saaledes til Menighedens Vejledning uskikkede Individuer.

Disse Beklagelser fremkom med forøget Styrke saasnart der var blevet Tale om at foretage en hensigtsmæssig og tidsvarende Reform af selve den lærde Skoles Organisation. Medens nemlig Direktionen nærmest maatte stille sig det som Opgave at bringe Skolen paa en nogenlunde lige Fod med de bedste danske Skoler, og til den Ende ikke alene at udstrække Fordringerne til dens Præstationer videre, men ogsaa at tilvejebringe de ydre og indre, de lokale, de økonomiske og videnskabelige Betingelser, som behøvedes for at kunne tilfredsstille disse Fordringer, var det øjensynligt, at Landet selv og dets hjemmehørende Autoriteter, saavel som de herværende Individuer og Kollegier der havde haft større Kjærlighed til at kjende Landets Trang, hovedsageligen rettede deres Ønsker og Forhaabninger mod en saadan Indretning af Skolen, at den kunde give en forsvarlig Dannelse for Landets vorzende geistlige Embedsmænd. Jo mere det nemlig laae i Islands ejendommelige Forholde, at flere Præstekald paa denne sjerntliggende, lidet bebyggede og svagt befolkede Ø vare forbundne med en saa indskrænket Virksomhed og derfor saa ringe aslagte i Forhold til deres Besværlighed, at de ikke kunde ventes besatte med theologiske Kandidater — idet Fordelen ved en saadan Anstættelse stod i et alt for stort Misforhold til de Opoffrelser der maatte gjøres og de Resurser der maatte tilvejebringes for at kunne afslutere et Embedsstudium ved Universitetet — og jo mere det derfor blev uundgaeligt at lade det overvejende Flertal af de islandiske Præstekald besætte med Mænd der ikke havde erholdt anden Dannelse end den de kunde erholde i Landet selv, desnomere maatte det anses for magtpaaliggende, at de Sjælesørgere der paa denne Maade ansattes erholdt en grundigere, mere omfattende og mere dannende Udvikling end tidligere, idet Erfaringen havde vist hvor vigtigt det var, at i et Land som Island, hvor Skoleundervisning for Almuen saagodt som aldeles ikke lader sig iværksætte, og hvor saaledes den menige Mands Dannelse for en stor Del alene beroer paa Præsterne, disse ere udrustede med saadanne Kundskaber og saadan Dannelse, at de — hvad ingenlunde hidtil har været Tilfældet — kunne staa en Del over Almueklassen og blive istand til med Held at virke ikke blot som Menighedens Religionslærere og Sjælesørgere, men og som dens Ledere og Raadgivere i verdslige Anliggender.

Det var derfor naturligt, at dette Punkt ved de i mange Aar stedsfundne Forhandlinger om det islandfse Skolevæsens Reorganisation og om Midlerne til dennes Iværksjættelse kom under den nøjeste Overvejelse, og det dannede desaa ogsaa et væsentligt bestemmende Moment for alle de Autoriteter der fandt Anledning til at tilraade Skolens Forlæggelse til Rejkavig fremfor dens Væbbliven i Besjæstad, idet en Dannelsesanstalt for Gejstlige langt bedre lod sig realisere paa forstnævnte end paa sidstnævnte Sted. Men ligesaa naturligt var det, at man meget snart maatte komme til det Resultat, at betragte denne Dannelsesanstalt som sigtende til et Formaal der vel var beslægtet med, men dog højere end Skolens, og at man altsaa maatte forlade den traditionelle Form hvorefter Skolen selv skulde være tilstrækkelig til at danne Præster, hvorimod man maatte anfse en Udskillelse mellem disse to Instituters Virksomhed for nødvendig. Direktionen fandt sig derfor i sin første allerunderdanigste Forestilling, af 14de Maj 1841, angaaende den islandfse Skoles Reform foranlediget til at andrage paa en saadan Udskillelse, og i den derpaa afgivne allerhøjeste Resolution af 7de Juni s. A. blev det ogsaa allernaadigst bifalbet, at den lærde Skole skulde forlægges fra Besjæstad til Rejkavig og der indrettes efter en mere uvidet Plan i Forbindelse med et Pastorsseminarium, samt Direktionen bemyndiget til allerunderdanigst at forelægge en dertil sigtende Plan.

Vel maatte nu Direktionen, saavel i denne allerhøjeste Befaling som i Hensynet til Sagens egen Vigtighed, finde en Opfordring til, saa tidligt som muligt at erhverve Sagskyndiges Erklæringer om, hvilken Indretning et saadant Seminarium eller Dannelsesanstalt burde gives, og didbørende Betænkninger vare saaledes forlængst modtagne saavel fra Islandfse Stiftsøvrighed som fra det theologiske Fakultet og Konsistorium ved Universitetet, hvis Hovedresultater ogsaa i Direktionens senere allerunderdanigste Forestilling bleve fremskillede. Men Njemedet med at indhente og afgive disse Betænkninger kunde dog ikke være at erholde en fuldstændig detaljeret Plan for Seminariet, da dennes Organisation, just fordi det maatte sættes i Forbindelse med og slutte sig til Skolens Virksomhed, nødvendigvis maatte baseres paa den Indretning som selve Skolen fik. Dennes videnskabelige Organisation maatte det atter anses for rigtigst at lempe efter det danske lærde Skolevæsen, og hvor beklageligt det end maa erkjendes at have været, at Forhandlingerne om Skolens Anliggender og Opførelsen af dens ny Bygning ere gaaede saa langsomt, har det dog derved været en heldig Omstændighed, at man i Mellemtiden har faaet tilstrækkelig Lejlighed til at tilvejebringe de samtidige paabegyndte Overvejelser om en Organisation af det hele danske lærde Skolevæsen, saaledes at de derved tilvejebragte Resultater have kunnet komme den ny islandfse Skole tilgode, og den ialmindelighed forestrevne Reform i Hovedsagen blive gjort gjeldende for denne, saaledes som virkelig er iværksat siden det ny Skoleaars Begyndelse den 1ste Oktober 1846.

Jo mere imidlertid Skolebygningens Opførelse og Skolens videnskabelige Organisation nærmede sig sin Fuldbendelse, desto stærkere tiltog i Landet selv Uttraaen efter at erholde den paatænkte Dannelsesanstalt for Gejstlige, og denne Uttraae fremtraadte endelig i bestemt Ytring i en Direktion ved allerhøjeste Reskript af 23de September 1845 tilfattet Petition fra det islandfse Alting, hvis Indhold allerede i forrige Aargang er nærmere omtalt, saavel som og de Grunde af hvilke man antog at det vilde være rigtigst at udsætte Organisationen af det paatænkte ny Institut indtil Skolen i nogen Tid havde været i Gang, hvilket og ved den kongelige Beslutning af 24de April 1846 blev allernaadigst bifalbet *).

I Overensstemmelse med denne allerhøjeste Beslutning, anmodede Direktionen strax Stiftsøvrigheden over Island om at ville, efter forudgaaet Konference med Skolens Rektor, henimod Udløbet af det første Skoleaar, tilfille Direktionen dens Betænkning med Hensyn til Organisationen af den tit ommeldte Dannelsesanstalt.

Men allerede i Begyndelsen af April Maaned modtog Direktionen en Skrivelse fra Islandfse Stiftsøvrighed, dateret 1ste Marts 1847, hvorved fremsendtes en af samme udarbejdet detaljeret Betænkning om dette Anliggende, ledsaget af 13 specielle Betænkninger om samme Gjenstand, afgivne efter Stiftsøvrighedens Opfordring af flere geistlige og verdslige Embedsmænd paa Island samt af nogle af den lærde Skoles Lærere.

I den Skrivelse hvormed disse Betænkninger bleve fremsendte yttrede Stiftsøvrigheden, at det, efter den Indretning som den lærde Skole paa Island nu havde faaet, vistnok maatte anses som en stor Anomali, dersom de der herefter dimitteres fra den uden videre

*) Se forr. Aarg. S. 193 f.

maatte antages til Præster, efterdi Skolen, under dens nuværende Form, havde frasagt sig det theologiske Element og forudsatte en anden Stiftelse der har med den theologiske Dannelse at gjøre, men at paa den anden Side Landet ikke i flere Aar kunde undvære en Stamme af Gejstlige, uden, formedelst Mangel paa Konkurrence, at blive nødt til at antage mindre kvalificerede Subjekter, og Stiftsovrigheden anholdt derfor instændigen om Direktionens Medvirkning til, at det paatænkte Seminarium med det Allersørste kunde komme istand, for at man ikke skulde blive nødt til at kalde og ordinere til Præster Saadanne som ingen geistlig Dannelse havde erholdt.

Ved de Overvejelser som i Anledning af dette Stiftsovrighedens Andragende bleve anstillede af Direktionen, kunde Den vel ikke andet end komme tilbage til de tidligere nærede og i Dens nyhlig nævnte allerunderdanigste Førelse fremhævede Betæneligheder imod allerede nu at organisere en saadan Dannelsesanstalt for Gejstlige, og naar det navnlig der var ytret, at det maatte anses for mere end tvivlsomt, hvorvidt de der i 1846 dimitterede fra Skolen vilde være tilstrækkelig forberedte til at besøge Seminarier, da havde denne Frygt vist sig at være fuldkommen grundet, idet af de 3 Studerende som fra Islands Skole i Efteraaret 1846 indstillede sig til Examen Artium ved Universitetet, de To bleve rejserede og den Tredie kun med et høist middelmådigt Resultat afsløvede Examen, saa at der ikke var Grund til at antage, at de der vare forblevne i Island efter Dimission fra Skolen havde erholdt en fuldstændigere videnskabelig Dannelse. Det samme gjaldt i foreget Grad om de fra tidligere Aar tilbageværende islandiske Dimissioner som kunde attraae geistlig Ansættelse, og et væsentligt bedre Resultat vilde ikke uden Ubillighed kunde fordres tilvejebragt med dem der, efter kun i $\frac{3}{4}$ Aar at have nydt godt af den forbedrede og ubvide Skole i Rejkavik, til det nærmest forestaaende Efteraar maatte attraae at forlade samme for, uden at gaae til Universitetet, at dannes til Præster. Det vilde selvsagt, naar Seminarier allerede i dette Aar skulde begynde sin Virksomhed, ikke kunne undgaaes i den første Tid at lempe dens Undervisningsplan en Del efter det ringere Udviklingsstrin hvorpaa dens første Alumner stode, og dette var uagtet en Ulempe som det havde været saare ønskeligt at kunne undgaae, og som letteligen vilde blive farlig, naar der ikke snart lagdes en fast Plan saavel for Undervisningen selv som for de Betingelser der burde være tilfede for at kunne benytte den, og denne Plan fastholdtes med Kraft, saaledes at de dertil Umodne afvises. Imidlertid troede Direktionen at maatte erkjende, at disse Betæneligheder, hvor væsentlige og alvorlige de end vare, dog maatte vige for Betragtningen af de af Stiftsovrigheden paaviste særegne Omstændigheder. Var det nemlig givet, at der virkelig eksisterede en Trang til at skaffe de vordende Præster en bedre Dannelse end den Skolen hidtil har kunnet præstere, og havde Overvejsningen herom først gennemtrængt Landets Indvaanere, saa var det hel forklarligt og ubestrideligt, om en længere Udsættelse af en saadan Dannelsesanstalts Oprettelse som den nu paabudne vilde blive mistkjendt, eller vel endog betragtet som en Uretfærdighed, idet saadan Udsættelse vilde have til Følge, at flere Menigheder i længere Tid maatte nøjes med Præster der netop i det Væsentligste maatte siges at være usiktede til deres Kald; og selve det, at Islænderne med saa stor Forkjærlighed havde grebet Ideen om denne Dannelsesanstalt, var en saa stor Binding, at den vakte Interesse burde næres ved, saasnart som Omstændighederne tillode det at iværksætte Planens Udførelse. Hertil kom den ikke uvæsentlige Betragtning, at det upaatvivlelig maatte anses for at være i højeste Grad i selve den reorganiserede lærde Skoles Interesse, at den sig dertil knyttende Dannelsesanstalt for Gejstlige snarest muligt oprettedes. Hvor ufuldkommen nemlig end den Dannelse var som den ældre Besættede Skole meddelte, og hvor lidet fyldestgjørende den end havde vist sig at være i Henseende til den Udvikling som de geistlige Embedsmænd i samme havde erholdt, saa havde der dog stadigen i Island vedligeholdt sig en Opinion om, at Undervisningen i denne Skole var gennemtrængt af et theologisk Element, og at der saaledes deri laae dog nogen Garanti for, at dens Disciple, idetmindste hvad det Videnskabelige angik, medbragte en vis Forbannelse for deres senere geistlige Stilling. At et saadant Element var holdt aldeles udenfor Planen for den reorganiserede Skole i Rejkavik, blev let indlysende, og jo mere nu Islænderne i deres Førelser om den ny Skoles Betydning havde fastholdt Tanken om dens Indflydelse paa de vordende islandiske Præsters Dannelse, destomindre vilde de være istand til at vurdere det Gode som en hensigtsmæssigere Skoleundervisning vilde bringe for det Hele, og det var ikke at vente, at denne Erkjendelse vilde blive levende hos dem, forinden der aabnedes dem bestemt Udsigt til at see det Institut aabnet som i Forbindelse med og i Førelse af Skolen skulde bidrage til at skaffe dem dygtige og dannede Præster.

Al alle disse Grunde maatte Directionen være af den Formening, at der helst strax burde strides til Organisationen af den paatænkte Dannelsesanstalt for Gejstlige, og Den havde derfor fremskyndet de dertil sigtende Overvejelser og til den Ende usfortøvet indhentet saavel Konsistoriets og det theologiske Fakultets som det kongelige danske Kancellis Betænkninger over det fra Island modtagne, af Biskop Thorderfen udarbejdede, Forslag.

I dette — fra hvis Indhold de øvrige af islandske Embedsmænd afgivne Erklæringer i intet væsentligt Punkt afvege — havde Biskoppen opstillet som Seminariets Princip: at danne de vordende Gejstlige til opbyggelige Sjælesørgere og duelige Embedsmænd, hvorhos det var at betragte som nationalt o: bestemt alene for Islændere der, uden at have Formue eller Lejlighed til at uddanne sig ved Universitetet i Kjøbenhavn, maatte være indskrænkede til den Dannelse de kunde erholde i Island. Herved erholdt da det fremsatte Princip den yderligere Forklaring, at det Opbyggelige her ikke var noget Ubestemt, Almindeligt, men tværtimod havde et bestemt Hensyn til dette Land, da baade Nationalitet, Lokalitet og det Trin hvorpaa Folkeoplysningen staaer, og hvortil den bør høves, maa nøje komme i Betragtning, saaledes at her det Opbyggelige for en Del knyttes til det Nationale. Ved Udtrykket: „opbyggelige Sjælesørgere“ er endvidere haft for Die, at det ikke burde være Seminariets Hovedtendens at danne lærde Præster, hvorimod Formaallet gaar ud paa at danne praktiske Gejstlige, som i en større eller mindre Virkefreds kunne fremme Menighedens Oplysning og Sædelighed.

Men idet Undervisningen saaledes indskrænktes til et praktisk Formaal, vil ogsaa dens Gjenstand derved være bestemt som ikke omfattende den theologiske Videnskab i dens Helhed, men kun saadanne Kundskaber der nærmest komme til Anvendelse i den praktiske Retning. Med Hensyn til Valget af Benævnelsen „Sjælesørgere“ bemærkede Biskoppen, at denne var valgt med Hlid, idet „Præsten som saadan staaer ophejet over Menigheden, men som Sjælesørgere har sin rette Plads i Menighedens Hjerte; han bliver saaledes dens aandelige Fader, dens Lærer, Ven og Naadgiver“.

Biskoppen havde derefter udførligen udviklet hvad der skulde læres i Seminariet og paa hvad Maade det skulde foredrages, hvorefter han til Slutningen sammensattede sit hele Forslag til et Regulativ i efterfølgende 15 §§.

§ 1. Pastoralseminariet i Neskavig er et nationalt Institut; det optager de fra den lærde Skole sammesteds Dimitterede, forsaavidt de, uden at tage Attestats i Theologien ved Kjøbenhavns Universitet, agte at opnaae gejstlige Embeder i Landet, og dets Opgave er at danne disse til opbyggelige og derfor ogsaa oplyste Sjælesørgere samt duelige Embedsmænd.

§ 2. Enhver fra Skolen Dimitteret, der agter at gaae denne Vej, bør ialmindelighed strax ved næste Skoleaars Begyndelse træde ind i Seminariet, men ialtsald ikke senere end efter 2 Aars Forløb, fra hans Dimission at regne; efter hvilken Tid Afgang kun kan erholdes ved Dispensation, der under enkelte særdeles Omstændigheder vil paa forventende Approbation kunne gives af Seminariets Forsat.

§ 3. Hvo som attraaer at optages i dette Institut maa, saavel i sin Skoletid som ogsaa i den Tid som siden kan være forløben, have bevaret et ubesmittet Rygte og rene Sæder.

§ 4. Seminariet har til Forstander og første Lærer en Lector Theologiae, der ialmindelighed skal have taget theologisk Embedseramen ved Kjøbenhavns Universitet. Han skal tillige i flere Aar have tjent som Præst i Landet, og ved sin Hetskassenhed og Gudsfrugt, gode theologiske Kundskaber og praktiske Embedsdygtighed, erhvervet sig Anseelse som opbyggelig og kristelig Sjælesørgere. Han har til Medhjælper en anden fast Lærer, der er en Kandidatus Theologiae.

§ 5. Seminariet er at ansee som et for sig bestaaende fra Skolen forskjelligt Institut, der ikke er samme i nogen Maade underordnet, men sideordnet, og dets Lektor er derfor sideordnet med Skolens Rektor.

§ 6. Dette Institut staaer, ligesom Skolen, nærmest under Ertriksøvrighedens Forsat.

§ 7. For at blive opbyggelig, maa en Sjælesørgere erhverve sig de nødvendige Kundskaber og praktiske Færdigheder. Derfor maa følgende Videnskaber doceres ved Seminariet, samt følgende Qvelser anstilles: 1) Det ny Testaments Exegetik. Det hele ny Testamente bør gennemgaaes; herpaa maa strax begyndes. Som et Minimum foredræs læst i selve Originalsproget: Markus' og Johannes' Evangelier, Brevene til Romerne, til Korinthierne, til Epheserne, Kolossenserne samt Pastoralbrevene. Exegetiken bør være kort og ikke opholde sig uden ved vigtige Steder. Hvad der desuden læses i Modersmaalet, maa læses under en Lærers Vejledning, der forklarer Tankegangen, og hvor det ansees fornødent eller gavnligt henviser til Originalteksten. Med Exegetiken maa være at forene en kortfattet Indledning til det ny Testamente. 2) Det gamle Testamente. Det kan ansees tilstrækkeligt at læse, under Lærerens Vejledning, udvalgte Stykker af det gamle Testamente i Modersmaalet. Der-

med maa forbindes en kort Indledning, saant et Foredrag over Forbindelsen mellem det gamle og ny Testament. 3) Bibelsk Dogmatik og 4) Bibelsk Moral. Skjønt disse Discipliner bør være forfattede og helt igjennem byggede paa den hellige Skrift, maa de dog naturligtvis være affattede efter en vis videnskabelig Plan og Orden, dog saaledes at Skriften ojnshnligen gjelder som norma fidei, og at Spekulationen kun optages her som explikativ, tjenende til at forklare det positivt Givne. 5) Kirkehistorie. Den maa ikke gaae ind paa udførlig Fremstilling af Fakta, men foredrages efter en Plan saafom det religiøse og kirkelige Livs Udvikling ved Kristendommen, inddelt i dets historisk-mærkværdigste Epoker, hvortil da selve Dogmaet maatte henregnes, saaledes at Kirke- og Dogmehistorie kom til at høre sammen. Den islandske Kirkehistorie maatte udføres mere detaljeret; 3 à 4 Timer ugentlig i 9 Maaneder kunde nok være tilstrækkelige til denne Disciplin. 6) Psykologi. Den af Biskop Wynster udgivne Psykologi maatte nok her rettest lægges til Grund. 7) Den praktiske Theologi. A. Homiletik. Det theoretiske Foredrag maa her indskrænke sig til de almindeligste Hovedregler for en vel udført Prædiken, hvor da ikke alene maa sees hen til Formen, men ogsaa til Indholdet, at det ene svarer til det andet, efter Textens samt Undeudningens ulige Betskaffenhed. Det Evangelisk-Kristelige i Foredraget maa være Hovedsagen. Hertil maa være at henregne: Praktiske Dvælsler i den Kunst at prædike. Dermed forholdes saaledes: a. Et bibelsk Thema opgives særskilt for enhver Seminarist (engang i 14 Dage). Det bør i Forstningen udvikles meget kort, saaledes at Texten analyseres med en derpaa følgende ved Themaet foranlediget Anvendelse. Denne korte Udarbejdelse oplæses fra Læsestolen, efterat Læreren har læst den igjennem, uden at han for det Første sæder nogen anden Dom end den, om den saaledes maa oplæses eller ikke. b. Efterat disse korte Foredrag saaledes ere offentligt — d. e. i alle Seminaristers Nærværelse — afholdte, men ikke før, gjør Læreren sine Anmærkninger ved ethvert Foredrag, saavel med Hensyn til selve Udskæft som Deklamationen etc. Dette gjør han i alle Seminaristernes Nærværelse; men han lader saaledes hængaa c. 8 Maaneder, førend han giver nogen bestemt speciel Karakter. Hermed begynder han først efter denne Tid, da han har Provektiores for sig, og gjør større Fordringer til Foredraget; men Karakteren afgiver han dog aldrig, førend efter at Foredraget er afholdt. c. Skjønt det ikke gjøres Seminaristerne ligesom til Pligt at fremføre deres Taler uden at have Konceptet for Dje, saa bør de dog dertil erholde al mulig Opmuntring og Vejledning. B. Kateketik. Undervisningen her bør være aldeles praktisk, bestaaende i kateketiske Dvælsler i den evangelisk-kristelige Lærebog for Børn, da Seminaristerne indbyrdes, under Læreren Vejledning, kunne kateketisere hverandre, ogsaa enkelte Gange desforuden gives Lejlighed til at kateketisere Børn i Kirken eller Børnestolen. C. En kort Undvisning til en rigtig Udførelse af Præstens andre saavel geistlige som ogsaa mere verdslige Forretninger. a. Sakramenternes anstændige Forvaltning. b. Husbesøgelser. c. Sygesbesøg m. m. d. Kundskab om de vigtigste gjeldende geistlige Anordninger. e. Rigtig Protokolførelse og geistlige Indberetninger. f. Battigvæsenets Bestyrelse, Vaccinationen, Forligsmægling, etc. g. Bestyrelsen af et anbetret Beneficium med Kirke og Kirkegods. etc. 8) Praktisk Undervisning i Lægekunsten. Denne Undervisning, der er frivillig, gaacr ud paa at bibringe Kendskab til de der i Landet gængse Sygdomme, og hvorledes de ere at behandle; i hvilke Tilfælde Aareladning er nødvendig; Behandling af almindelige Saar og Beinbrud, Jorvridning m. v. Denne Undervisnings Endemaal er, at sætte Seminaristen istand til at kunne yde Hjælp i de sædvanligste Tilfælde og at kjende Sygdommen forsaavidt, at han kan sige, hvor og naar det er nødvendigt at holde sig til den egentlige Læge. § 8. Den Tid der optages til dette Kursus bestemmes i Regelen til 2 Aar; dog kan et Aar, som Minimum, antages for saadanne der for Lektor kunne godtgjøre, at de have erhvervet sig betydelige Kundskaber i de mere theoretiske Discipliner. Dnster Nogen et længere Ophold, enten fordi han ikke anseer sig moden til at tage Examen, eller fordi han traagter efter bedre Karakter, maa det ikke nagtes ham, men han nyder ikke dertil nogen offentlig Understøttelse. § 9. Lektor Seminarist har for hvert Semester at indsende til Esforatet et Forslag til Lektionsstabel, som da efter nærmere Overvejelse bliver at approbere. Ved en anden Tabel bliver de daglige Læretimers Fordeling paa de forskjellige Fag reguleret. § 10. De Bestemmelser som i Regulativ for Skolen i Rejkavik ere fastsatte i §§ 7 og 8 gjelde ogsaa for Seminaristens Vedkommende, med den Forskjel, at da Examen i Seminarier ej godt kan foretages til samme Tid som i Skolen, maa den ialmindelighed udsættes indtil denne er færdig. De Aar Altinget holdes i Rejkavik gjøre herfra en Undtagelse, da Vedkommende have at paase, at Examen ved Seminarier, om end samtidigt med Skolens, kan blive færdig inden Altingets Begyndelse. § 11. Ved Seminarier afholdes, efter fuldbendt

Kurjus, en Examen, der da er at ansee som Embedsexamen; den er offentlig og dertil indbydes ved et Program, der ikke optager nogen lærd Afhandling, men holder sig til Beretning om hvad der angaaer selve Institutets indre Udvikling. Programmet maa ved Trykken komme til almindelig Kundskab, og være beregnet paa ved sin Fremstilling at vække Interesse for dette nationale Institut. Foruden den Graminerende er Biskoppen nærværende som Censur med 1 eller 2 lærde Gesjftlige, som han dertil har indbudt. Skulde der Hayes Adgang til en Lægekandidat, maatte han være at indbyde til at deltage i Censuren tilligemed Landphyfikus over de i Lægekunsten erhvervede Kundskaber. — Til denne Embedsexamen ville 3 Hovedkarakterer være at give, der svare til Laudabilis, Haud illaudabilis og Non contemnendus, men kun en speciel Karakter for Kundskab i Lægekunsten. § 12. Gjensstandene for Examinationen ere de i § 7 opgivne Discipliner, hvori følgende Prøver blive at aflægge: 1) I det ny Testamentes Exegetik. En dobbelt Prøve mundtlig og skriftlig. 2) Det gamle Testamentes Exegetik. Alene mundtlig. 3) Dogmatik og 4) Moral. Dobbelt Prøve mundtlig og skriftlig. 5) Kirke- og Dogmehistorie. Alene mundtlig. 6) Psykologi. Alene mundtlig. 7) Praktisk Theologi. A. Homiletik. Mundtlig og skriftlig Prøve. Den skriftlige vil nok rettest bestaae i Udarbejdelsen af en Prædiken over et opgivet bibelsk Thema, der ved Examen's Slutning bliver offentlig at afholde i Domkirken i Censurerens Overværelse. B. Kateketik. Her bestaaer Prøven alene i Katekisationen, der vel ogsaa rettest er at foretage i Kirken, da det uden tvivl ved Domkirkepræstens Bistand vil være let at faae et Antal Børn forsamlede. C. Anvisning til Præsteembedets videre Førelse. Her er Prøven overhovedet mundtlig. 8) Praktisk Undervisning i Lægekunsten. Prøven maa dog nok her være dobbelt: a. skriftlig Bepaarelse af en let Opgave; b. mundtlig. § 13. Lektor Seminarii har efter afholdt Examen at give dem der have bestaaet samme et Testimonium, der indeholder den ved deres Embedsexamen erhvaldt Hovedkarakter, samt et Vidnesbyrd om deres Fliid, Ordentlighed og Sædelighed. Dette Testimonium førevises Biskoppen in originali, og Kandidaten meddeler ham deraf en Kopi, som opbevares ved Arkivet. § 14. For Eftertiden er Ingen berettiget til at erholde et Præstekald i Island, medmindre han enten har taget theologisk Embedsexamen ved Kjøbenhavns Universitet eller ved Pastoralseminariet i Rejkavik. — De til denne Tid fra Skolen allerede Dimitterede beholde de for saadanne hidtil gjældende Rettigheder. § 15. De privat Dimitterede der siden ved en Examen af den lærde Skoles Lærere ere befundne modne, ere underkastede de samme Regler der gjelde for andre Dimisser.

Dette Biskoppens Forslag, der i Et og Alt var tiltraadt af Stifamtmanden Kammerherre Hoppe, gif saaledes, hvad Lærerpersonalet angaaer, ud paa at Anstaltens Bestyrelse, saaledes som i §§ 4, 5 og 6 er forklaret, skulde være henlagt under en Forstander med Benævnelse Lector Theologiae, der skulde være Skolens Rektor fideordnet og ligesom denne sortere under Stiftsøvrigheden som begge Stiftelsernes Eforat. Angaaende den Del af Undervisningen som ikke kunde bestrides af ham, havde tidligere været yttret, at af samme Noget kunde forventes bestridt af Domkirkepræsten, Noget af en eller anden af Skolens Lærere. Men ligesom allerede den nærværende Domkirkepræst havde for sit Vedkommende yttret, at han vanskelige vilde faae Tid dertil, og at det var tvivlsomt, hvorvidt nogen af Skolens Lærere uden Afbræk for Skoleundervisningen vilde kunne anvende nogen Tid for Seminariet, saaledes havde Biskoppen i det Hele anset det for betænkeligt, om Institutet skulde trænge til flere Timelærere, især hvor dertil kun kunde tages Mænd i andre vigtige Embedsstillinger, hvilket vilde foraarsage Kollision mellem deres Pligter; og han havde derfor ment at burde foretrække at erholde ved Siden af Forstanderen en fast Lærer, som burde være en yngre theologisk Kandidat, dog saaledes at det forbeholdtes Eforatet i nødvendigt Fald at antage Timelærere, og at Landphyfikus maatte overdrages Undervisningen i Lægekunsten.

Det theologiske Fakultet og Konsistorium erklærede sig vel i Hovedsagen enige heri, men dog blev navnlig af Fakultetet udtalt den Frygt, at Arbejdet vilde blive for anstrengende for To, og det formentes desaaarsag, at de to faste Lærere burde indskrænke sig til den theoretiske Undervisning, hvorimod Besledningen i homiletiske og kateketiske Øvelser burde overdrages Domkirkepræsten.

Direktionen maatte angaaende dette Punkt ansee det for rigtigst, at det for Tiden ifkun allernaadigst bestemtes, at 2 faste Lærere bleve at ansætte, og at der da, naar Forstanderen var beskiftet, blev nærmere at forhandle med ham og Eforatet angaaende Omfanget af de Enhver af dem paahvillende Forretninger og om hvorvidt Fleres Ansættelse vilde blive nødvendig.

Med Hensyn til Omkostningerne, der ville være forbundne med denne Aareanstalt, da vare de af Biskoppen kalkulerede saaledes:

Til Forstanderen Gage 1000 rb. og Husleje 150 rb., ialt	1150 rb.
- den anden Lærer	400 —
- Landphysikus for Undervisning i Lægekunsten	100 —
- eventuelle Tilmlærere forbeholdes	200 —
	<hr/> 1850 rb.

Endeligen havde han troet at turde som Understøttelse for trængende Almuner paa Seminariet — hvis Middeltal han forudsatte at blive 10 — foreslaae en Uddeling af 5 Stipendieportioner à 80 rb., altsaa ialt 400 rb. Til disse Beløbs Tilvejebringelse havde det vel ikke været muligt for Stiftsøvrigheden at paavise Resurser, men der var udtalt det Haab, at Hs. Majestæt allernaadigt vilde skjænke Landet de fornødne Midler til dette saa vigtige Formaaals Iværksættelse.

Ligesom det theologiske Fakultet og Konfistorium havde erklæret disse Lønninger at være alt for lavt ansatte, saaledes maatte Direktionen ogsaa være af den Formening, at det, i Betragtning af disse Embedsstillingers Betydning, Ansvar og Besværlighed, ikke kunde anses passende at aflægge dem med ringere Gage, end omtrent de samme som nu allernaadigt vare tilstaaede Rektor og Overlærer ved den reformerede lærde Skole, og Den maatte saaledes antage, at Udgifterne neppe vilde kunne bestrides med et ringere Beløb end 2500 rb. hvilket Beløb Den derfor troede at burde andrage paa at maatte udredes paa samme Maade som for Udgifterne til den lærde Skole paa Island var allernaadigt bestemt.

Naar der af Biskoppen var forudsat at ville i Gjennemsnit være et Antal af 10 Seminarister aarlig, da var dette det samme Antal som under de tidligere Overvejelser havde været anslaaet, og paa hvis Anbringelse i Skolebygningen der ved dennes Indretning var gjort Regning. Ogsaa havde der tidligere været gjort Andragende om Tilvejebringelse af nogle Stipendieportioner til dem; men der var da kun Spørgsmaal om 2 à 3 Stipendier, og der blev dengang af det theologiske Fakultet og Konfistorium ytret, at der ikke skjønedes at være Noget til Hindr for sammes Udredelse af Kommunitetets Kasse. Imidlertid var nu fra Konfistoriums Side i denne Henseende ytret en Betænelighed, som ikke kunde nægtes at have en væsentlig Betydning, den nemlig, at da Kommunitetsstipendiets Djemed gaar ud paa at understøtte Studerende til at afslutere deres Studier her ved Universitetet, vilde det ikke alene ligge udenfor, men endog paa en vis Maade kunne siges at komme i Strid med dette Djemed, at anvende Noget af disse Midler til Fremhjælpning til Studeringer udenfor Universitetet. Men da det dog paa den anden Side maatte erkjendes, at der i Islands særegne lokale Forholde gives Umstændigheder som havde fremkaldt den Nødvendighed, i Landet selv at danne et Surrogat for den Undervisning som ellers skulde meddeles ved Universitetet, troede Direktionen dog, at det vilde kunne forsvares at bidrage til at fremme dette Djemed ved at tildele Almunerne i Seminariet nogle saa Stipendieportioner, hvilke Den dog ikke fordristede sig til at foreslaae til et større Antal end de først paatante 3 à 80 rb.

I Henseende til Undervisningsplanen var af Konfistorium hovedsageligen fremført Betænelighed mod Forslagets § 7 Nr. 8, der gik ud paa en praktisk Undervisning i Lægekunsten, som skulde have til Formaal at sætte Seminaristen istand til at kunde hde Hjælp i de sædvanligste Tilfælde og at kjende Sygdomme saavidt, at han kan staa, hvor og naar det er nødvendigt at holde sig til den egentlige Læge. Hvor meget der nemlig end kunde tale for dette Forslag, og hvor meget end Islands ejendommelige Forholde kunde gjøre det ønskeligt, at en saadan Kundskab fandtes hos Præstestanden, var det dog unaturligt, at Forslaget havde sin meget betænelige Side, og Direktionen turde derfor ligeaaltid som Konfistorium ubetinget tilraade dets Antagelse, men maatte ansee det for rigtigst at indhente Sundhedskollegiets Erklæring derover, og indtil denne var erholdt at stille Spørgsmaalet om denne Disciplins Indførelse i Bero.

Ogsaa i Henseende til Detailien angaaende Undervisningsfagene havde Fakultetet noget afvejet fra Biskoppens Anskuelse, navnlig med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorvidt de rent filosofiske Discipliner, Psykologi og Logik, burde gjøres til særlige Undervisningsfag, eller blot, som af Direktionen forment, lejlighedsvis meddeles under Behandlingen af Hovedfagene; samt til Spørgsmaalet om, hvad der skal benyttes som Grundlag for den bibelske Gregese m. m. Men Direktionen maatte i denne Henseende formene, at det vilde være ubetimeligt nu at fastsætte en definitiv Undervisningsplan, hvorimod Den ansaae det for rettest, at der blot nu bestemtes, at Dannelsesanstalten til det nærmest forestaaende Efteraar skulde træde i

Kraft under Bestyrelse af en Forstander, til hvis Medhjælp skulde ansættes endnu en Lærer, og at de Videnskabsfag som der skulde foredrages, vilde blive Gregese, Moral, Dogmatik, Kirkehistorie og praktisk Theologi; at Undervisningen, som bliver at meddele i Form af Forelæsninger, beregnes paa at skulle fuldendes i 2 Aar, og at det fuldbendte Kursus sluttes med en offentlig Examen. Angaaende den yderligere Regulering maatte det da forbeholdes Direktionen, efter Konference med Forstanderen og Esoratet, at indkomme med nærmere allerunderdanigst Foreskilling, for at der derefter kunde allernaadigst fastsættes et definitivt Reglement, bygget paa de her nævnte Grundtræk, til hvilke da vel maatte søjes følgende Bestemmelser: at Afgangen til Dannelsesanstalten kun skal staae aaben for dem der have underkastet sig Afgangsexamen ved den islandske lærde Skole, saaledes at Den der melder sig til Optagelse senere end 1 Aar efter at han har taget Afgangsexamen ved Skolen, vil have først at gennemgaae et Tentamen; at der i Regelen fordræs et toaarigt Ophold ved Dannelsesanstalten for at kunne stedes til den der afholdte Examen, men at Forstanderen dog kan bevilge nogen Forkortelse af denne Tid for dem om hvis Modenhed han ellers er forvisset; at Examen bliver af samme Omfang for Alle, hvad enten de i kortere eller længere Tid have frekventeret Anstalten; og at for Eftertiden Ingen vil blive ansat i noget som helst gejstligt Embede paa Island uden enten at have bestaaet i Examen ved denne Anstalt, eller at have taget theologisk Embedsexamen ved Kjøbenhavns Universitet.

Efterat Direktionen havde meddelt det kongelige danske Kancelli saavel Biskop Thorsens Forslag, som det theologiske Fakultets og Konviktoriums Uttringer samt Direktionens Ansuelser over Sagen i det Hele, hvormod dette Kollegium Intet havde fundet at erindre, og derefter nedlagt allerunderdanigst Foreskilling, behagede det Hans Majestæt under 21de Maj allernaadigst at beslutte som følger:

Vi vilde allernaadigst have bestemt:

1. at det ved Vor allerhøjeste Resolution af 7de Juni 1841 paabudne Pastoralseminarium eller Dannelsesanstalt for vordende gejstlige Embedsmænd paa Island, som til førstkommende Efteraar skal træde i Kraft, bliver at organisere efter følgende Bestemmelser:
 - a. Dannelsesanstalten har det Formaal at uddanne sine Alumnier til oplyste Gejstlige, opbyggelige Sjælesørgere og duedige Embedsmænd.
 - b. Gjenstandene for Undervisningen, der bliver at meddele i Form af Forelæsninger, skulle være: Gregese, Dogmatik, Moral, Kirkehistorie og praktisk Theologi.
 - c. Afgang til Benyttelse af Lærestanstaltens Undervisning betinges af en afsløvet Afgangsexamen ved den islandske lærde Skole, og vil det for dem der melde sig til Optagelse sildigere end et Aar efterat de have taget Afgangsexamen i Skolen, være nødvendigt forud at underkaste sig et Tentamen ved Anstalten;
 - d. Undervisningen indrettes saaledes, at den kan afsløves i 2 Aar; men ligesom det skal være dem der ønske saadant uforment at fortsætte deres Forberedelse i længere Tid, dog uden at de i saa Fald kunne gjøre Regning paa nogen som helst økonomisk Understøttelse fra Anstaltens Side, saaledes vil ogsaa af Anstaltens Bestyrelse kunne meddeles Tilladelse til at indstille sig til Examen efter en kortere Forberedelse end 2 Aar, naar Vedkommende dertil anses modne.
 - e. Ved Anstalten afholdes aarligen en offentlig Examen, som bliver at foranstalte paa en saadan Tid, at den ikke falder sammen med Afgang- eller Hovedexamen i den lærde Skole. Ved denne Examen blive Alumnierne, efter de Regler som nærmere vilde blive bestemte, at prøve i samtlige Fag som have været Gjenstand for Undervisningen. Hovedkaraktererne, som meddeles for Udsalget af Examen, benævnes: Første Karakter, Anden Karakter eller Tredie Karakter.
 - f. Fra den Tid da Anstalten er traadt i Virksomhed, vil Ansættelse i gejstlige Embeder paa Island betinges af, at Vedkommende, forsaavidt han ikke er theologisk Kandidat ved Kjøbenhavns Universitet, har afsløvet Afgangsexamen ved denne Dannelsesanstalt; imidlertid skulle de som allerede for nærværende Tid ere dimitterede fra den islandske lærde Skole, beholde den dem nu tilkomende Afgang til gejstlig Befordring paa Island, dog at de iblandt dem som maatte finde Anledning til at søge en yderligere Uddannelse i denne Anstalt, vilde, ved at underkaste sig Examen ved denne, erhverve en fortrinlig Adkomst til Ansættelse.
 - g. Anstalten indrømmes det for samme indrettede Lokale i den lærde Skoles Bygning, nemlig et Forelæsningsværelse med tilhørende Inventarium, og et Soveværelse indrettet til 10 Alumnier.

h. Pastoralseminariet skal i enhver Henseende betragtes som den lærde Skole sidsordnet og ligesom denne staae under Stiftsøvrighedens Overtilsyn; det nærmere Tilsyn besørgeres og Undervisningen ledes af en Forstander med Benævnelse Lector Theologiæ, til hvis Medhjælp ved Undervisningen ansættes endnu en fast Lærer.

2. Beføstningerne ved denne Anstalt, der ere kalkulerede saaledes:

Gage og Husleje til Forstanderen	1350 rb.
Gage til anden Lærer	600 —
Til Bøger, Inventarium, Brændsel og Belysning	200 —
- tilfældige Udgifter	250 —
	tilsammen 2400 rb.

udredes forskudsvis paa samme Maade som angaaende Udgifterne til den islandske lærde Skole er allernaadigst bestemt.

3. Til Understøttelse for de mest Trængende blandt Almuerner tillade Vi allernaadigst, at der af Kjøbenhavns Kommunitet udredes 3 Stipendieportioner, hver paa 80 rb. aarligen.

Jøvrigt ville Vi allernaadigst have Vor Direktion bemyndiget til, efterat Dannelsesanstalten har begyndt sin Virksomhed i Overensstemmelse med de her nævnte Grundbestemmelser, og naar de fornødne Betænkninger og Forslag fra Forstanderen og Foratet ere modtagne, allerunderdanigst at forelægge Os til allerhejest Aprobation en hyderligere udviklet Plan til et definitivt Reglement for bemeldte Anstalt.

Efterat Sognepræst for Stadafiad Menighed i Vesteramtet og Herredsprøvt Dr. Theol. Petur Petursøn, under 24de Maj var bleven allernaadigst udnævnt til Lector Theologiæ og Forstander for Dannelsesanstalten fra 1ste August at regne, og under 17de Sept. Kand. Theol. og konstitueret Lærer ved den lærde Skole Sigurd Melsted til 2den Lærer, er Anstalten til den bestemte Tid traadt i Virksomhed overensstemmende med det saaledes Forestvorne.

Angaaende det Spørgsmaal, hvorvidt ogsaa Studerende der ved Universitetet have taget første og anden Examen, naar de efter mere end et Aars Forløb ønske at indtræde i Anstalten, skulle her underkaste sig det forestvorne Tentamen, kan henvises til det ovenfor S. 80 Anførte.